

emnet, selv om afsnittet næppe vil afvinde større interesse for geografistuderende, der har et almindeligt kendskab til transport. Part II går mere i dybden med hensyn til de spatiale mønstre, som skabes af transport, men stadig er vægten lagt på de økonomiske faktorer, hvorimod sociale faktorer stort set negligeres. Disse er til gengæld godt belyste i Part III, der går ind på kvantitative metoder som et led i studiet af transportgeografien. Her gennemgås omhyggeligt såvel lineær programmering som gravitetsmodeller, bl.a. i en analyse af Cost-studier. Her er der givet noget at hente for den, der arbejder med transportproblemer som led i lokaliseringsproblematikken og dermed planlægningen.

Viggo Hansen

Tønnes Bekker-Nielsen: *Bydannelse i det romerske Gallien.*

Historisk Revy, Århus 1984. 128 s. ill. 21 cm. Kr. 78,-.

Det er forfatterens fortjeneste at have inddraget analytiske hjælpemidler fra den moderne kulturgeografi til at bringe orden i et tidligere kaos hvad angår karakteren og omfanget af den urbaniseringsproces, som de galliske provinser gennemgik under Romerne. Han mener at kunne konstatere, at den økonomiske udvikling var så vidt fremskredet i Gallien, at der var tale om en merproduktion, der havde givet anledning til en begyndende bykultur, forinden Romerne kom til. Med disse skete der dog en kraftig acceleration i bydannelsen, der efterhånden antog et hierarkisk mønster efter den klassiske centralplace teori, selv om opfyldelsen ikke kunne blive perfekt. Det hænger sammen med, at den homogene flade mangler og er erstattet af visse transportkorridorer som den vigtigste gennem Rhone-Saone dalen og Lorraine til Trier og Köln. Når man så dertil vil forklare bystørrelserne som en konsekvens af basic-erhvervene, så tvinges man til at inddrage konsumtionen, visse serviceerhverv og fjernhandelen som forklaringsfaktorer, da vareproduktion ikke fandtes i større omfang. Skildringen af bykulturens fremvækst i Gallien, hvor man åbenbart har haft et fundament at arbejde videre på, står i skærende kontrast til den opfattelse, som J.-B. Haversath på baggrund af tysk forskning kommer frem til i en skildring af agrarlandskabet i kejsertidens romerske Tyskland 1-4 årh. e.Kr. Her figurerer de tyske stammer ikke som aktive i en tilsvarende urbaniseringsproces. – Efter dette må man se med forventning hen til histo-

riens fortsættelse, der skildrer bykulturens skæbne under og efter Romerrigetets fald.

Viggo Hansen

Nils Ahlberg and Thomas Hall: *Uppsala. (Scandinavian atlas of historic towns no. 4).*

Odense Universitetsforlag, Odense 1983. 1 mappe. 41 cm. Løssalgpris Kr. 195,20. Abonnementspris Kr. 146,40.

Sveriges første bidrag til dette interskandinaviske atlasværk har fået samme format og udformning som Ribe (se Geogr. Tidssk. 1984), men hvor man her kunne dække erhvervsgruppernes beliggenhed i gadenettet så langt tilbage som til 1570, så må Atlas over Uppsala indskrænke sig til årene 1750 henh. 1850 og til et gadenet, der er fremkommet omkring midten af 1600-tallet, hvor byen genopstod efter omfattende brande i et rudenetmønster, som det er typisk for Sveriges renæssancebyer. Denne nyregulering har hængt sammen med byen som basis for den tredobbelte funktion som ærkebispesæde, universitetsby og handelsplads. Det statistiske materiale har kun tilladt en sondring mellem sociale lag og ranggrupper, og her har rudenettet sandsynligvis været baggrund for en manglende zonerings af kirkens og universitetets embedsstand, den borgerlige administrationsgruppe og personer i offentlig tjeneste, mens omvendt klædehandlernes klasse sammen med håndværksgrupperne er stærkt koncentreret til hovedgaderne og deres krydsningspunkt på østsiden af Fyrisåen. En anderledes jævn fordeling af boligvalget fremviser studenterne og de afhængige grupper som lærlinge og svende. En interessant og fyldig historisk udredning af byens skæbne gennem århundrederne gives i den svenske og engelske tekst, der også indeholder et fortrinligt billedmateriale, mens statistikken er indskrænket til en behandling i diagramform.

Viggo Hansen

The pursuit of urban history, ed. by Derek Fraser and Anthony Sutcliffe.

Arnold, London 1983. XXX, 482 s. ill. 24 cm. GBP 35,-.

Den her foreliggende essaysamling, der er at forstå som et posthumt Festschrift for den berømte og også i historisk geografi ansete engelske byhistoriker H. J. Dyos, spænder emnemæssigt overordentligt vidt og gør herigennem et forsøg på at demonstrere de mange sider af den aktuelle byhistoriske forskning, lige fra stilhistorie til perceptionsstudier bygget på historisk kil-

demateriale. Hovedvægten ligger på socialhistorie og økonomisk historie, og da specielt centreret til det 19. århundrede. Tilsyneladende ender »historie« ved århundredskiftet, dog med en enkelt udløber til 1914. Et par af bidragyderne udtrykker savnet af byhistoriske modelstudier, et punkt hvorpå anmelderen kan udtrykke sin absolutte enighed og endda strække sig så vidt som til at beklage, at bygeografiske modeller og teorier ikke har fundet indpas i dette skrift, til trods for at man i flere af de 23 kapitler diskuterer den fremtidige forskning og retningslinier for denne. Det er beklageligt at måtte konstatere, at den historiske geografi ikke har ret meget at hente her.

Viggo Hansen

F. D. O'Reilly and P. I. McDonald: *Thailand's agriculture. (Geography of world agriculture, 12).*

Akadémiiai Kiadó, Budapest 1983. 97 s. ill. 25 cm. USD 12,-.

O'Reilly's og McDonald's bog om Thailands landbrug er et godt nyt element i rækken af publikationer om Verdens landbrug udgivet af Ungarns akademi. Indholdet er baseret på en analyse af 1970 landbrugsstatistikken (som også er brugt f.eks. ved Asiensøvelser på Geogr. Inst.) samt på feltobservationer af forfatterne. Denne kombination har givet et velvurderet overblik over de vigtigste sider af Thai's landbrug. Bogen er en af de bedste kilder til Thai's landbrug og iøvrigt en af de mest læseværdige bøger i serien – til trods for, at stoffet er vanskeligt at behandle.

Sofus Christiansen

E. A. FitzPatrick: *Micromorphology of soils.*

Chapman & Hall London 1984. XIV, 433 s. ill. 24 cm. GBP 32.50.

Bogen er udmærket som håndbog i mikromorfologi. En Manual of Micromorphology er undervejs, og det ville have været ønskeligt, om Fitzpatrick ville have fulgt dennes definition, men han er tidligere gået egne veje med et udmærket klassifikationssystem. Nuvel, verden kan inddeles på mange måder.

Bogen giver et godt overblik over mikromorfologi. Afsnittet om præparering af prøver er godt og solidt, mens mineralafsnittet mangler illustrationer af mineralerne. Derimod er afsnittet om fabric, struktur, matrix, pedologiske fænomener og fremgangsmåden ved tyndslibsbeskrivelse virkelig godt beskrevet og gennemil-

lustreret. Især metodeafsnittet bærer præg af gode diskussioner med pro et contra i relation til de forskellige metoder, og en del fortolkningsproblemer i relation til de pedologiske fænomener gives. Men bogen lægger større vægt på fænomener end på kausalnettet bag disse, hvilket giver den mere præg af hånd- end lærebog.

Peter Frederiksen

Pierre Habib: An outline of soil and rock mechanics.

Cambridge University Press, Cambridge 1983. X, 149 s. ill. 23 cm. Hardback: GBP 15.-. Paperback: GBP 5.95.

Bogen omhandler på kortfattet vis generelle principper i jordbunds- og bjergarts mekanik og er rettet mod pedologer og ingeniører. Den er skrevet ud fra det princip, at rigoristiske matematiske løsninger på praktiske problemer ikke altid er fornuftige, og at løsninger baseret på en række forudsætninger og deraf følgende nødvendige tilnærmelser oftest er bedre.

Efter en generel behandling af jord og stens opførsel ud fra et mekanisk synspunkt, gives retningslinjer for, hvorledes praktiske konstruktionsopgaver kan løses (skræningsstabilisering, broer, veje, fundamenter). En pedolog vil med fordel kunne anvende bogen i forbindelse med land evaluation.

Peter Frederiksen

Pedogenesis and soil taxonomy. 1: Concepts and interactions/ ed. by L. P. Wilding, N. E. Smeck and G. F. Hall. - (Developments in soil science; 11A).

XIV, 303 s., ill. 25 cm. NLG 115.-.

Pedogenesis and soil taxonomy. 2: The soil orders/ ed. by L. P. Wilding, N. E. Smeck and G. F. Hall. - (Developments in soil science; 11B).

Elsevier, Amsterdam 1983. XVI, 410 s., ill. 25 cm. NLG 130.-.

Bøgerne er et beundringsværdigt forsøg på at give et overblik over pedologiens filosofi, jordbundsgenesen, kausalnettet samt hvilke faktorer, der ligger bag dette, (bind 1), og hvorledes dette giver sig udtryk i én måde at klassificere på og hvad indholdet er i de grupper, der kom ud af klassifikationen (processer, egenskaber, forekomst i landskabet, etc.) (bind 2).

Især afsnittet om filosofi og modelkonstruktioner står stærkt, men som det er sket med flere bøger i denne serie, er den for lidt konkret til at kunne anvendes som lærebog. Der er for lidt jordbundsfysik og -kemi, og det udmærkede oplæg i modelafsnittet er ikke fulgt i bind 2, hvor der ellers

var en oplagt mulighed for at syntetisere data i form af modeller på diagramform. Der er inden for hver gruppe lagt mere vægt på at kommunikere i hvilke tilstandsfaktorkombinationer de forskellige jordbundstyper forekommer i forskellige lande.

Peter Frederiksen

Fjernt fra Danmark. 1: Fra Mors til Sibirien: breve fra dyrlæge Chr. Engelsen til faderen Andreas Engelsen 1870-1888/udg. af Ivan Katić. - (Kilder til veterinærhistorisk forskning, 7).

Veterinærhistorisk forskning, Kbh. 1983. 85 s., ill. 23 cm. Pris ikke oplyst.

Fra Veterinærhistorisk Selskab er modtaget »Fjernt fra Danmark« I. Den unge dyrlæge Chr. Engelsen rejste i 1871 til Sibirien og virkede i en årrække i Rusland. Bogen rummer interessante skildringer af livet i det zaristiske Rusland. Der er oplysninger om driftsformer inden for landbruget. Brevene indeholder også mange oplysninger om priser på animalske produkter, såvel som priser på diverse tjenesteydelser.

Bent Hasholt

Heinrich Walter: Vegetation und Klimazonen: Grundriss der globalen Ökologie. 5. überarb. und erg. Aufl.

Ulmer, Stuttgart 1984. 382 s. ill. 19 cm. DEM 29.80.

Allerede efter fire år foreligger igen en ny udgave af denne kendte og udbredte bog om jordens klima- og plantezoner. Som helhed adskiller denne udgave sig ikke væsentligt fra den tidligere (jf. Geogr. Tidsskr. bd. 82). Dog må det nævnes at specielt er afsnittet om tropisk savanna helt omskrevet.

Henning Mørch

P. Koorevaar, G. Menelik and C. Dirksen: Elements of soil physics. (Developments in soil science, 13).

Elsevier, Amsterdam 1983. XIV, 228 s., fig. 25 cm. HFL 75.-.

Artikelsamlingen omhandler anvendelsen af submikroskopiske teknikker på jordbunde. Vort univers er godt nok fyldt med fænomener, som ud fra det ene eller det andet synspunkt kan være interessante at undersøge. Mikroskopiske teknikker er værdifulde, især i forbindelse med studier af pedogenese. Det er mere tvivlsomt hvor meget man kan få ud af submikroskopiske metoder. I forbindelse med visse aspekter af podzolerung, forvitrende mineralers udseende, og evt. i forbindelse med lærheds-

lemning er metoderne i stand til at give værdifulde oplysninger, men den nuværende artikelsamling synes ikke at præsentere revolutionerende nyt fra sit dyk ned i det smås verden, og apparaternes omkostning taget i betragtning er deres praktiske anvendelse fremover tvivlsom. Men bogen giver et udmærket indblik i hvad der foregår på fellet.

Peter Frederiksen

Brian Grover: Water supply and sanitation project preparation handbook. (World Bank technical paper No. 12-14). Vol. 2-3: by Brian Grover, Nicholas Burnett and Michael McGarry.

The World Bank, Washington, D.C. 1983. 3 bd. 28 cm. Kr. 411,25.

Dette 3 binds værk omfatter en guideline for, hvordan vandforsynings- og salinitetsprojekter skal planlægges og udføres for at opfylde de almindelige standardbetingelser. De opstillede retningslinjer henvender sig især til planlæggere af vandforsynings- og salinitetsprojekter i den 3. verden således, at de bevilgende myndigheder lettere kan tage stilling til projekterne. Det første bind omfatter den egentlige guideline, medens bd. 2 og 3 er case studies i relation til denne.

Bøgerne har kun interesse for folk, der direkte arbejder med ovennævnte problemer i den 3. verden.

Henrik Breuning Madsen

Jan Tanghe, Sieg Vlaeminck and Jo Berghoef: Living cities: a case for urbanism and guidelines for re-urbanization.

Pergamon, Oxford 1984. XII, 373 s. ill. 21 cm. GBP 16.50.

Bogen er skrevet af arkitekter for planlæggere, studenter og lægmænd. Det er en prætentios og til tider højtravende sag om forholdet mellem beboere og beboelse. Bogens ærinde er især at advokere genbrug af vore byers indre dele ved fornyelse og bevaring. Der er talrige eksempler fra europæiske byers problematik. Således beskrives Gråbrødre Torv, Strøget, Christiania og Rigsgade-fornyelsen i København og Sjællandsgade-kvarteret i Århus sammen med talrige eksempler fra andre byer. Bogen diskuterer desuden en række processer, men gør det helt uden teoretisk indsigt, således at dens værdi må anses for at omfatte de givne eksempler.

Christian Wichmann Matthiessen